

21 Ιουνίου 2009

Κυριακή των Αγιορειτών Πατέρων: Οι Άγιοι και οι μαθητές τους στο πέρασμα των αιώνων

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Εόρτιοι & Πανηγυρικοί Λόγοι / Συναξαριακές Μορφές](#)





Το Άγιον Όρος παρουσιάζει ιστορία πολύπτυχη, αξιοθαύμαστη και αξιοσέβαστη. Μια από τις ωραιότερες πτυχές του, αναμφίβολα, είναι ο αγιολογικός πλούτος του. Η αθωνική αγιολογία δίκαια αποτελεί τη βασική δόξα και τον μεγαλύτερο έπαινο ενός υπερχιλιόχρονου μοναχισμού.

Οι άγιοι του Αγίου Όρους είναι οι φιλόστοργοι πατέρες των Αγιορειτών. Η αγάπη μας προς αυτούς προέρχεται από χρέος και ευγνωμοσύνη για τις δωρεές τους. Είναι αγάπη τέκνων προς κηδεμόνες, μαθητών προς διδασκάλους. Αυτοί μετέβαλαν την αγριότητα του Όρους σε ημερότητα, τον ακατοίκητο τόπο τον έκαναν κατοικήσιμο, την έρημο τη μετέτρεψαν σε πολιτεία. Έγιναν κτήτορες μονών και σύναξαν πλησίον τους πλήθη μοναχών. Όσο ζούσαν ήταν σύμβουλοι και μετά την τελευτή τους έγιναν πρεσβευτές για όλους. Μοναχοί από διάφορους τόπους συγκεντρώθηκαν σ' ένα τόπο και πήραν ένα όνομα. Ακόλουθοι του πρώτου

ησυχαστή Πέτρου, που του είπε η Θεοτόκος τη χαροποιό επαγγελία, περί συνεχούς προστασίας του Όρους. Και έγινε πράγματι η Θεοτόκος μόνιμη σκέπη, φρουρός και ιατρός όχι μόνο των αγίων, αλλά και όλων των μοναχών.

Οι άγιοι του Αγίου Όρους δόθηκαν ολοκληρωτικά στον Θεό. Με πολυχρόνιους σκληρούς αγώνες καθάρισαν τον εαυτό τους και έγιναν δοχεία καθαρά να δεχθούν ουράνια χαρίσματα. Την προς τους αδελφούς τους αγάπη απέδειξαν με το ν' αφήσουν τη φίλη τους ησυχία και κατόπιν θεοσημειών να πορευθούν προς ίδρυση μονών, σκητών και κελλιών. Με κόπους πολλούς, έξοδα και πειρασμούς έκτισαν οικήματα για να είναι, κατά τον άγιο Νικόδημο, «σχολεία πάσης αρετής, εντολών του Θεού φυλακτήρια, πόνων ασκητικών φροντιστήρια, αγγελικής πολιτείας εργαστήρια, παλαιών και αγίων Κοινοβίων μιμητήρια, των ξένων καταγώγια, των πτωχών καταφύγια, λιμένες σωτηριώδεις και ακύμαντοι».

Από τους αγίους του ονομάστηκε το όρος του Άθω άγιον. Αυτοί είναι η ωραιότητα του Όρους, το μεγαλείο του και η ακτινοβόλος θερμότητα που αναπαύει τους πιστούς. Άγιον Όρος, κατά τον άγιο Νικόδημο, σημαίνει «τόπος αγιότητας· τόπος καθαρότητας· τόπος όπου επάτησαν τόσων αγίων πόδες. Τόπος, όστις έχει εζυμωμένα τα χώματα από τα αίματα, από τους ιδρώτας, και από τα δάκρυα εκατοντάδων και χιλιάδων οσίων Πατέρων εν ενί λόγω, το Άγιον Όρος είναι τόπος αρετής και αγαθοεργίας».

Οι άγιοι του Αγίου Όρους ανέδειξαν το Όρος και το έκαναν θαυμαστό όπως το Σινά, τα όρη της Παλαιστίνης, το Πηλούσιο, το Γαλήσιο, τον Λάτρο, τον Όλυμπο της Βιθυνίας. Οι άγιοι και οι μαθητές τους στο πέρασμα των αιώνων, ως όσιοι και μάρτυρες, ησυχαστές και κοινοβιάτες, έγκλειστοι και ιεραπόστολοι, αναδείχθηκαν λαμπροί συνεχιστές της γνήσιας Ορθόδοξης μοναχικής παραδόσεως, που τη φύλαξαν όπως γεννήθηκε στα λίκνα του Ανατολικού Μοναχισμού με αγρυπνίες και θυσίες...

Ο ΚΟΙΝΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΣ

Ο κοινός εορτασμός των αγίων του Αγίου Όρους αρχίζει με τη σύνθεση της ακολουθίας και του εγκωμίου τους από τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη, που είναι και ο τελευταίος συναξαριογράφος... Ο άγιος Νικόδημος ξεκίνησε την εργασία του αυτή «προτροπή και αξιώσει της Ιεράς και κοινής Συνάξεως πάντων των Μοναστηριακών του Αγίου Όρους Πατέρων». Ακολουθία και εγκώμιο τυπώθηκαν στην Ερμούπολη της Σύρου το 1847, «διά συνδρομής της Σεβάσμιας ομηγύρεως των εν Άθω Πατέρων», οι οποίοι προεγράφησαν για πεντακόσια περίπου αντίτυπα,

και προς «κοινήν των Μοναχών, και πάντων των Ορθοδόξων Λαϊκών Χριστιανών ωφέλειαν». Ο ακριβής χρόνος της συγγραφής δεν είναι γνωστός.

Η πρώτη χρονολογημένη εικόνα της Συνάξεως των Αθωνιτών Πατέρων αγιογραφήθηκε το 1796 και βρίσκεται στο αντιπροσωπείο της ιεράς μονής Κωνσταντινουπόλεως στις Καρυές. Πιθανώς το 1796 να γράφτηκε η ακολουθία και μέχρι της εκδόσεως της να κυκλοφόρησε σε χειρόγραφο, όπως συνηθιζόταν. Περί το 1800 αγιογραφήθηκε η εικόνα των Αγιορειτών Αγίων, που βρίσκεται στην αίθουσα των Συνάξεων της Ιεράς Κοινότητος, ενώ παλαιότερα βρισκόταν στο τέμπλο του ιερού ναού του Πρωτάτου Καρυών Αγίου Όρους.

Ο άγιος Νικόδημος στο γλαφυρό του εγκώμιο προς τους οσίους αναφέρει τους λόγους που τον οδήγησαν στην «καινή και κοινή μνήμη πάντων των του Όρους αγίων Πατέρων».

Γιατί «κοινοί προστάται και ευεργέται όλου κοινώς του αγίου Όρους» φάνηκαν. Αυτοί οι οποίοι «έγιναν εις ημάς μυρίων αγαθών πρόξενοι» άξιο είναι να εορτάζονται μαζί. Παλαιά συνήθεια της Εκκλησίας ο κοινός εορτασμός αγίων, όπως των «εν Σινά και Ραϊθω αναίρεθέντων Οσίων», των «εν τω Σαββάτω της Τυρινης Οσίων Πατέρων», των «εν τη Λιβύη και Αιγύπτω και Θηβαΐδι ασκησάντων» και άλλων πολλών αγίων εόρτιες συνάξεις κατά χώρες, τόπους και μονές. Συνεχίζοντας ο άγιος Νικόδημος γράφει πως, με την κοινή πανήγυρη των Αγιορειτών Οσίων, «όσοι Πατέρες του Όρους, είτε από τους ονομαστούς, είτε από τους ανωνύμους, έμειναν έως τώρα ανεγκωμιάστοι, διότι δεν έχουσιν ιδίαν ασματικήν ακολουθίαν, διά της κοινής ταύτης ακολουθίας και εορτής, και αυτοί» καθίσταται δυνατόν πλέον να «τιμώνται και εορτάζωνται». Ακόμη «ίνα μη ως αχάριστα τέκνα φανώμεν, μη τιμήσαντες κοινώς τους πνευματικούς ημών Πατέρας τούτους και διδασκάλους και ευεργέτας και οδηγούς, των οποίων και τα Μοναστήρια κατοικούμεν, και τας διδασκαλίας εντρυφώμεν, και τον άρτον αυτών τρώγομεν». Και ακόμη «ίνα η κοινή αύτη των αγίων Πατέρων εορτή, γένηται παρακίνησις προς μίμησιν της αρετής, και του ζήλου αυτών εις ημάς τους μοναχούς του νυν καιρού».

Η πλήρης ασματική ακολουθία των οσίων είναι γραμμένη με όλη τη χάρη και την αγάπη του θείου Νικόδημου. Ο μέγας του σεβασμός προς τους τιμωμένους αγίους τον κάνει εκστατικό, θαυμαστό και εμπνευσμένο συνθέτη. Στους κανόνες του Όρθρου αναφέρονται ονομαστικά οι άγιοι, αλλά λείπουν αρκετά ονόματα. Οι κόποι του αγίου Νικόδημου και το σκύψιμο του στις αρχαίες του Όρους βιβλιοθήκες δεν του έδωσαν όλα τα ακριβά μυστικά τους. Προσπάθεια συμπληρώσεως της ακολουθίας έκανε ο σύγχρονος και ήδη μακαριστός υμνογράφος μοναχός Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, αλλά και από εδώ απουσιάζουν

ονόματα αγίων, που η έρευνα στις ημέρες μας έφερε στο φως.

Η ακολουθία των οσίων ψάλλεται πανηγυρικά, με ιδιαίτερη λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια, τη Δεύτερη Κυριακή του Ματθαίου, μετά την Κυριακή των Αγίων Πάντων, σε όλες τις αγιορείτικες μονές και σκήτες και ιδιαίτερα στους προς τιμή των οσίων ναούς και το Πρωτάτο...

Η τιμή των Αγιορειτών Οσίων, παρότι επικεντρώνεται στον τόπο που έζησαν, δεν άργησε να λάβει και ευρύτερες διαστάσεις. Έτσι τιμώνται κι εορτάζονται στις γενέτειρες τους και στις περιοχές που έδρασαν ή που κατέχουν εικόνες και τίμια λείψανα τους...

Πηγή: Μωϋσέως Μοναχού Αγιορείτου, *Οι Άγιοι του Αγίου Όρους*, Εκδ. Μυγδονία 2008, σ. 25-26,115-119 αποσπάσματα.